



## Online school spirituele meesters

# *Inleidende tekst van Zr. Katharina Michiels over Beatrijs van Nazareth*

De zalige Beatrijs van Nazareth leefde in de dertiende eeuw in de cisterciënzerabdij O.L.Vrouw van Nazareth in Lier. Onze huidige abdij in Brecht is de kerkrechtelijke voortzetting van die abdij. Ik beschouw Beatrijs dus als één van onze stammoeders en ben echt blij je met haar te laten kennismaken.

### **Leven**

Beatrijs wordt in Tienen geboren in 1200 als jongste in een gezin van zes. Haar moeder sterft als ze zeven is en vader Bartholomeus blijft alleen achter met de zorg voor de kinderen. Hij stuurt Beatrijs naar zusters waar ze een gedegen religieuze opvoeding krijgt.

Op vijftienjarige leeftijd treedt ze in de abdij Bloemendaal bij Waver in, waar eerder al twee zussen intraden. Heel het gezin zal voor het religieuze leven kiezen. Vader wordt, samen met een broer, in diezelfde abdij lekenbroeder. Zij zullen van daaruit het klooster van Maagdendaal bij Oplinter en later de abdij Nazareth in Lier bouwen, waar Beatrijs met haar zussen en enkele medezusters hun intrek nemen in 1236.

Beatrijs is er novicemeesteres en priorin of tweede overste, tot aan haar dood in 1268. Volgens haar Vita zal ze veel mensen helpen, genezen en begeleiden.

### **Werk**

Beatrijs laat ons een klein geschrift na. In een kort traktaat van 450 regels, dat de titel draagt **Van zeven manieren van heiliger minne**, beschrijft ze zeven aspecten van de minne tussen God en mens.

Drie actuele kenners van Beatrijs hebben mij geïnspireerd: de jezuïet Rob Faesen, de karmeliet Jos Huls en de kapucijn Klaas Blijlevens. Professor Vekeman zaliger gedachtenis heeft haar Vita of levensverhaal in het Nederlands vertaald.

In de inleiding spreekt Beatrijs over zeven manieren van minne, die komen van God en terugkeren naar God. Het gaat om een liefdesbeweging, een dynamisch gebeuren dat bij God begint en eindigt.

Ook al gaat het in alle zeven wijzen om de ene beleving van de minne, toch brengt Beatrijs er ordening in aan. De Minne schrijf ik met een hoofdletter en met een kleine letter. Het gaat voor mij zowel om de liefde tot God als de liefde tot de mens. De mens heeft maar één hart waaruit de minne ontspringt. Ik overloop graag met jou de zeven manieren.

## **De eerste manier gaat over het verlangen, de roeping of de ontlukende liefde**

In de eerste manier vertelt Beatrijs over de lange aanloopfase naar de minne. Er wordt iets wakker gemaakt in het diepste wezen van de mens. De eerste vorm waarin de Minne zich aandient, is verlangen. De mens is geschapen naar Gods beeld en gelijkenis en verlangt om meer en meer te gelijken op het Beeld Gods, dat Jezus Christus is.

Beatrijs onderzoekt hoe ze daartoe kan komen. Groeien in zelfkennis en eerlijk de obstakels die ons afhouden van het proces onder ogen zien, zijn hierin wezenlijk. Dit losgeslagen verlangen, deze ontlukende liefde bepaalt heel ons verdere leven. God wil dat we op hem vertrouwen en ons door de minne laten gidsen. Beatrijs nodigt uit hiervoor niet bang te zijn.

## **In de tweede manier ontmoeten we belangeloze dienstbaarheid**

In de korte tweede manier horen we opnieuw een echo van een diepgaand verlangen. De Minne is vrijgekomen. Ze wil de Heer beminnen zonder enig waarom, gewoon uit minne. Beatrijs verduidelijkt deze mateloze dienstbaarheid met het voorbeeld van een jonkvrouw die haar Heer van dienst wil zijn, zomaar, om niet. Inspanningen vallen haar licht en zelfs in tegenspoed blijft ze vredig. De liefde stroomt vanzelf.

Ze sluit hier naadloos aan bij de spiritualiteit van Bernardus. De echte liefde van God is niet gebaseerd op berekening, maar ze is puur, gratis, louter en alleen uit liefde. Het gaat om de eerste liefdesfase waarin alles vanzelf gaat en gemakkelijk is.

## **De derde manier bespreekt het failliet van het menselijke vermogen**

De mens zou blijvend zo onbaatzuchtig willen dienen, maar stoot op de grenzen van het menselijk vermogen. De liefde scheurt. Klaas Blijlevens zegt: 'De mens verslikt zich in zijn enthousiasme.' Het ligt boven de macht van de mens om zich helemaal over te geven aan de liefde. Het is de spanning tussen willen en kunnen, tussen verlangen en realiseren.

De mens komt keihard zichzelf tegen. Het gaat om het failliet dat men zichzelf niet kan veranderen en op iets anders in zichzelf moet gaan vertrouwen. De grootste tegenstander in de liefde is de mens zelf! God is niet manipuleerbaar. Hij gaat niet mee met al onze verwachtingen. In dit onvermogen moet de mens het uithouden. Alleen de Heer brengt de ommekeer.

## **In de vierde manier gaat het om de euforie, het hoogfeest van de liefde**

Vanaf nu neemt God het initiatief. Hij raakt de mens aan en tilt hem of haar op tot in zijn eigen goddelijk leven. Het gaat om een totaliteitservaring. Beatrijs heeft zich volledig

overgegeven aan de minne, die haar zozeer overweldigt, dat ze zelf helemaal minne is geworden. Er heerst een gevoel van volheid, een ervaring van overstroomd worden, een overvloed van liefde tot barstens toe.

Dit is de pure passie waartoe veel van onze tijdgenoten de liefde herleiden of verenigen. Het is echter slechts één van de zeven manieren, maar misschien wel de vurigste.

### **In de vijfde manier vertelt Beatrijs over de ervaring van liefdes onuitputtelijkheid**

In de vijfde wijze beschrijft Beatrijs de pijn die voortkomt uit het niet kunnen voldoen aan die overvloed van weelde, die volheid. Ze barst. Ze spreekt hierbij over orewoet, een typisch woord voor de Middelnederlandse Minnemystiek. Daarmee duidt ze een hartstochtelijk liefdesverlangen aan om ten volle te beantwoorden aan de aanraking van God.

Er is een storm in de mens losgeslagen, die niet kan ingeperkt worden. De mens voelt zich onteigend, alsof iemand anders de controle overneemt, onmachtig op eigen kracht die sterke liefdeservaring vast te houden. De mens wordt steeds dieper in het verlangen binnenge trokken, verteerd door de liefde die verwondt.

### **De zesde manier verhaalt de volle rijpheid van de Minne**

De strijd is geleverd en de ziel is verder gevorderd in een intiemere verbondenheid met God, zodat Beatrijs zich 'bruid van de Heer' kan noemen. Vanwege de herstelde gelijkenis met Gods beeld wordt de minne nu met een grotere spontaneïteit beleefd. Minne beleven kost geen moeite meer. Men doet spontaan en vanzelfsprekend het goede. De mens woont in de liefde. Er daalt vrede in het hart. De mens is helemaal vrij geworden en niet langer afhankelijk van anderen. De liefde is gerijpt. Ze is thuisgekomen in God, in de afgrond van het begeren.

### **In de zevende manier gaat het over minne beleven op aarde in hemels perspectief**

Het besluit van de zesde wijze klonk als een afsluiting. Toch volgt er nog een zevende wijze, die één derde van de totale tekst beslaat. Het gaat niet over het leven in de hemel, maar over de hemelse dimensie van het aardse minneleven, die reikt tot in het hart van God zelf.

Zij beschrijft allereerst in verholde termen wat ze beleefde in een hemels visioen in Maagdendaal op een novemberdag in 1231. Wanneer ze hieruit ontwaakt volgt de tweede stap: de ervaring van het leven op aarde als een grote ballingschap, een harde gevangenis en een pijnlijk lijden. De terugslag na de topervaring brengt een gepassioneerde spanning teweeg tussen het verlangen om voorgoed met Christus te zijn én, tegelijk gescheiden van Hem, te moeten voortleven in het aardse dal.

In een derde stap komt ze tot levensaanvaarding. Ze moet leven in het nu met het uitzicht op de Overkant, het hemelse vaderland waar ze nooit meer gescheiden wordt van de Minne. Dit is haar en onze ware bestemming. Moge God ons allen daartoe brengen. Amen.